

HAN-AE

Vakdidactisch begeleiden onder de loep

4 november 2021

Mariska Gootzen

Inhoud

- Vakdidactisch onderzoek
- Samenhang tussen vakdidactische thema's
- Uitdagingen bij vakdidactisch begeleiden
- Tools voor vakdidactisch begeleiden

Vakdidactisch onderzoek: achtergrond

Vakdidactiek als onderzoekdiscipline: er is in feite sprake van een verzameling van **verschillende vakdidactieken**, die **gemeenschappelijke thema's** kunnen hebben (zoals in de taalvakken, de bètavakken of de maatschappijvakken).

In het vakdidactisch onderzoek zijn binnen vrijwel alle schoolvakken (internationale) gemeenschappen ontstaan met een **eigen traditie**, eigen tijdschriften, verenigingen en conferenties.

vb Economie: *Journal of economic education*: (wetenschappelijk journal)

Factor-D/ Teaching Business & Economics: (praktische didactiek van alledag)

Vakdidactisch onderzoek binnen het onderwijs: gemeenschappelijke thema's

Doelen: Wat is van belang om te leren, en waarom?

Leerlingen en diversiteit: Hoe kan het onderwijs het beste aansluiten bij de leerling?

Onderwijsleeractiviteiten: Hoe kunnen leerdoelen worden gerealiseerd en de resultaten geëvalueerd?

Docentprofessionaliteit: Hoe kunnen (aanstaande) leraren hun vakdidactische bekwaamheid ontwikkelen en vergroten?

Vakdidactisch onderzoek binnen het onderwijs: gemeenschappelijke thema's

1. Doelen en leerinhouden

Statistisch denken op de basisschool (Van Galen en Van Eerde, 2017).
Begrijpen en kritisch beoordelen van statistische uitspraken in het basisonderwijs.

Grammaticaonderwijs en taalbewustzijn (Leenders, 2020).
Parallel aanbieden van grammaticale concepten bij verschillende talen

2. Leerlingen en diversiteit

Taalontwikkeling in de moderne vreemde talen (Chan, Verspoor en Vahtrick (2015).
Taalontwikkeling in de MVT is sterk individueel bepaald.

Gevoelige geschiedenis (Savenije & Goldberg, 2019).
Leraren willen aandacht voor conflicterende perspectieven. Leerlingen leggen bij onderwerpen (Islam, immigratie) vaak een relatie met groepen en conflicten in de huidige samenleving.

Vakdidactisch onderzoek binnen het onderwijs: gemeenschappelijke thema's

3. Onderwijsleeractiviteiten

Leerlijnen in de natuurwetenschappelijke vakken.
Onderzoek naar leerlijnen ('learning progressions') voor leerlingen van 4 tot 18 jaar. Een belangrijk onderdeel bij het ontwikkelen van en onderzoek naar learning progressions is de ontwikkeling van passende toetsing (Jin et al., 2019)

4. Docentprofessionaliteit

Bijsterbosch et al. (2019) onderzochten **de professionele ontwikkeling van vmbo-leraren aardrijkskunde** die deelnamen aan een professionaliseringsprogramma gericht op het toetsen van hogere denkvaardigheden.

Hoe kunnen (aanstaande) leraren hun vakdidactische bekwaamheid ontwikkelen en vergroten?

- Een gedegen **kennisbasis**
- Deze kennis actief gebruiken in **meerdere contexten** (hybride leeromgeving)
- **Feedback, feedup en feedforward** tav vakdidactische ontwikkeling
- **Reflecteren** op de onderliggende concepten en kenmerken van het type problemen waarvoor deze kennis kan worden toegepast.
- **Algemene (metacognitieve) strategieën** om het eigen leerproces te leren reguleren, uitgewerkt voor het betreffende vakdidactische domein.

Welke uitdagingen zijn er?

_Conclusies onderzoek EG-didactiek:

- Wisselende beelden/ verwarring m.b.t. vakdidactiek/algemene didactiek zowel bij wpb'ers als studenten
- Verschillende visies op belang van vakdidactiek (bijv in relatie tot pedagogiek)
- WPB/ IO/ SO: verschillende expertises in huis
- Werkveld heeft behoefte aan kennis en uitwisseling over het vakdidactisch aanbod van de opleidingen

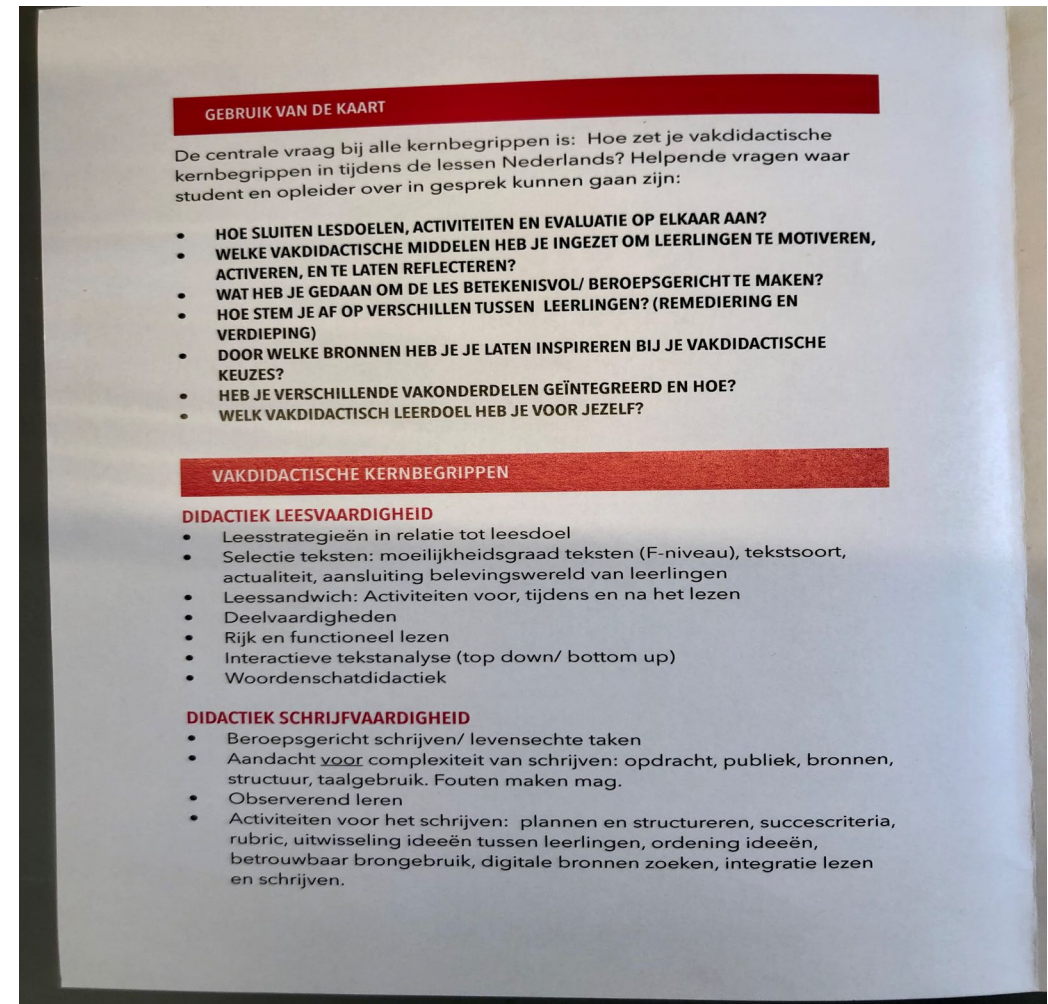
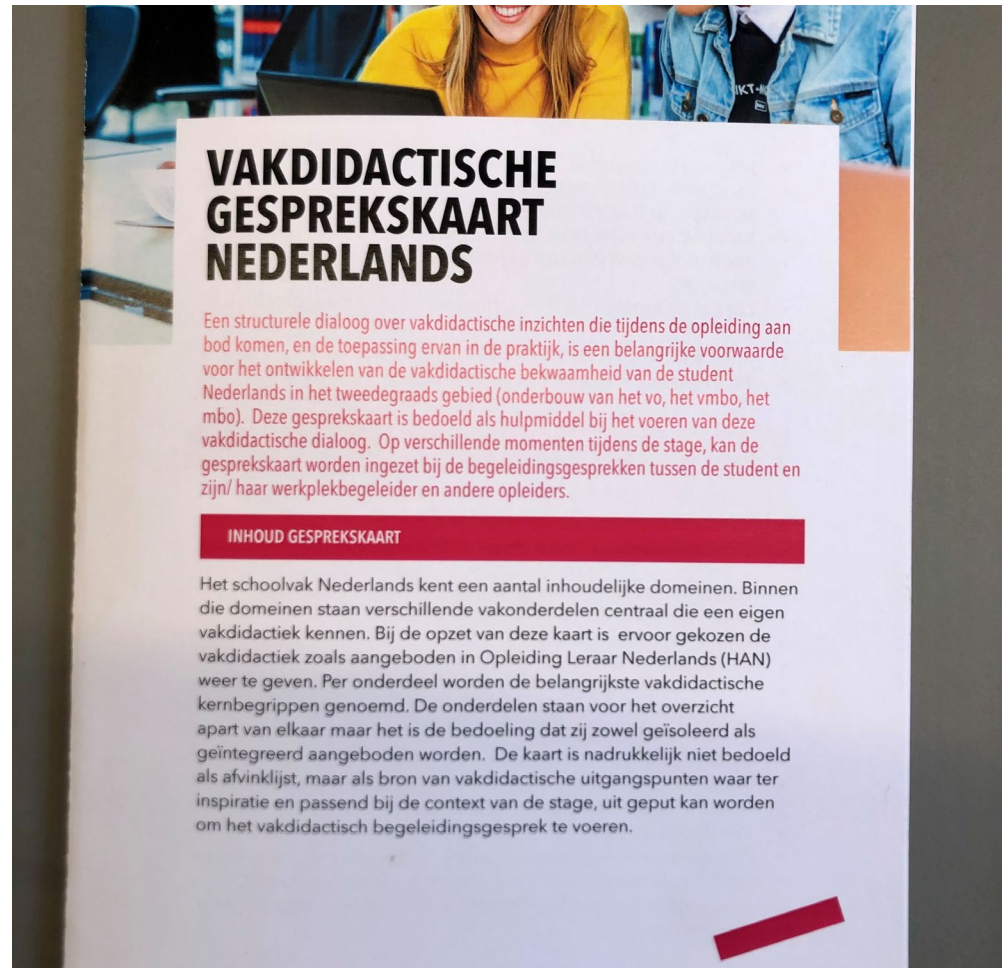
Vragen ter overweging

- Wat kan studenten ondersteunen om **vakdidactisch aanbod** vanuit de opleiding meer in te zetten tijdens werkplekleren? Hoe kunnen wpb'ers gestimuleerd worden hier actief op te begeleiden?
- Hoe komen we tot een meer **gezamenlijk gedragen visie** die uitgaat van een sterke / gelijkwaardig relatie tussen de verschillende bekwaamheden die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn?
- Hoe kan in een begeleidingsgesprek de vakdidactische ontwikkeling van een studenten worden ondersteund vanuit **verschillende rollen**?
- Hoe bevorderen we de **dialogoog tussen opleiding en werkveld** over vakdidactiek? Langs welke communicatiekanalen? Hoe komen we tot 'oplossingen' als inhoud en context niet altijd op elkaar aansluiten?

Ontwikkeling gesprekstoel TGLO

- 6 opleidingen: en, ec, nask, bio, ak (2020), ne (2021)
- 2021-2022: implementatie, evaluatie (met werkveld en studenten) en doorontwikkeling gesprekskaarten
- 2021-2022: ontwikkelen gesprekskaart wiskunde en Frans
- Aandacht voor bruikbaarheid in het brede veld: onderbouw/ bovenbouw en mbo

Vakdidactische gesprekskaart Nederlands

Referenties

[180208-KATERN-VAKDIDACTISCHE-BEGELEIDING-DEF-LR.pdf \(platformsamenoopleiden.nl\)](#)

[2021 vakdidactische onderzoeksagenda.pdf \(uu.nl\)](#)

[Wijze Lessen digitaal 160919 1.pdf \(ou.nl\)](#)

De vakdidactische gesprekskaarten:

[https://netwerkonderwijsprofessionals.nl/aanbod](#)

Contact:

Mariska.Gootzen@han.nl

Roel.Grol@han.nl